

8/¹⁵/1996
PAŹDZIERNIK/LISTOPAD

BIULETYN

Bankowego Funduszu Gwarancyjnego

SPIS TREŚCI

Uchwały Zarządu BFG

Uchwała nr 72/37-G/96 Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego z dnia 31 października 1996 r. w sprawie przekazania syndykowi masy upadłości Banku Spółdzielczego w Serocku kwot na wypłatę środków gwarantowanych..... 3

Uchwała nr 76/38-G/96 Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego z dnia 12 listopada 1996 r. w sprawie przekazania syndykowi masy upadłości Banku Spółdzielczego w Piotrkowie Trybunalskim kwot na wypłatę środków gwarantowanych..... 5

Uchwała nr 80/39-G/96 Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego z dnia 14 listopada 1996 r. w sprawie wypłaty kwot uznanych przez sąd jako gwarantowane na rzecz deponentów Banku Spółdzielczego w Wiśle w upadłości..... 6

Uchwała Nr 81/40-G/96 Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego z dnia 19 listopada 1996 r. w sprawie przekazania syndykowi masy upadłości Banku Spółdzielczego w Konopnicy dodatkowych kwot na wypłatę środków gwarantowanych..... 7

Uchwała Nr 82/41-G/96 Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego z dnia 19 listopada 1996 r. w sprawie przekazania syndykowi masy upadłości Lubuskiego Spółdzielczego Banku Gospodarczego w Sławie kwot na wypłatę środków gwarantowanych..... 8

Uchwała Nr 83/43-G/96 Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego z dnia 26 listopada 1996 r. w sprawie przekazania syndykowi masy upadłości Banku Spółdzielczego w Łabuniach kwot na wypłatę środków gwarantowanych..... 13

Opracowanie Departamentu Realizacji Gwarancji: lista deponentów w praktyce Bankowego Funduszu Gwarancyjnego..... 16

Opinia prawna w sprawie wykładni art. 113 ust. 4 Prawa bankowego w kontekście art. 35 ustawy o BFG oraz zakresu gwarancji BFG w świetle ustawy o BFG.
opracowanie: p. dr Jana Brolla..... 21

Opinia prawna odpowiadająca na pytanie: czy z uwagi na treść art. 35 ustawy o BFG nabywca banku w trybie art. 113 ustawy Prawo bankowe zobowiązany jest - wobec treści art. 113 pkt 4 tejże ustawy - do zwrotu Funduszowi kwot wypłaconych deponentom z tytułu gwarantowania środków zgromadzonych na rachunku bankowym?
opracowanie: dr Jan Mojak, dr Elżbieta Niezbecka,..... 27

Uchwały Zarządu BFG

Uchwała nr 72/37-G/96

Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego
z dnia 31 października 1996 r.

w sprawie przekazania syndykowi masy upadłości Banku Spółdzielczego w Serocku (woj. warszawskie) dodatkowych kwot na wypłatę środków gwarantowanych

Na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1994 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (Dz. U. z 1995 r., Nr 4, poz. 18 i Nr 133, poz. 654) - zwanej dalej **ustawą**, Zarząd Bankowego Funduszu Gwarancyjnego uchwala co następuje :

§ 1

1. Przekazać syndykowi masy upadłości Banku Spółdzielczego w Serocku na wypłatę środków gwarantowanych dla deponenta niewłaściwie ujętego w liście deponentów Banku sporządzonej przez syndyka masy upadłości, kwotę **9 455,32 zł** (słownie: dziewięć tysięcy czterysta pięćdziesiąt pięć złotych trzydzieści dwa grosze).

2. Kwota o której mowa w ust. 1 zostanie przekazana ze środków Bankowego Funduszu Gwarancyjnego

§ 2

1. Określa się następujące zasady wypłaty środków gwarantowanych:

1) z chwilą otrzymania uchwały, syndyk masy upadłości niezwłocznie zawiadomi deponenta i ustali termin wypłaty kwoty gwarantowanej podając go do wiadomości Bankowego Funduszu Gwarancyjnego;

2) w pozostałych kwestiach syndyk będzie realizował zasady wypłat określone w § 2 ust. 1 uchwały Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego Nr 67/33-G/96 z dnia 5.09.1996r.

2. Kwota dokonanej przez syndyka wypłaty środków gwarantowanych nie może przekroczyć sumy przekazanej syndykowi przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny, określonej w § 1 ust.1.

3. W przypadku niezgłoszenia się zainteresowanego w dniu o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 1, syndyk wezwie deponenta listem poleconym do odbioru należnej mu kwoty, wyznaczając dodatkowy termin wypłaty nie dłuższy niż 14 dni od dnia określonego w ust. 1 pkt 1.

4. Syndyk zawiadomi Bankowy Fundusz Gwarancyjny o dokonaniu wypłaty i niezwłocznie przekaże listę wypłat Funduszowi, potwierdzając swym podpisem rzetelność danych w niej zawartych.

5. Kwotę nie wypłaconą deponentowi oraz kwotę uzyskaną przez syndyka tytułem odsetek naliczonych przez bank od kwoty przekazanej przez Fundusz na wypłatę środków gwarantowanych zgodnie z niniejszą uchwałą, syndyk zwróci Funduszowi w terminie 14 dni od upływu ostatniego z terminów, o których mowa w § 2 ust. 3 uchwały Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego Nr 67/33-G/96.

6. Syndyk zawiadomi w terminie 7 dni Bankowy Fundusz Gwarancyjny o zmianie przez Sędziego Komisarza listy wierzytelności w związku z dokonaną wypłatą na rzecz deponenta.

7. Bankowy Fundusz Gwarancyjny sprawuje bieżącą kontrolę nad prawidłowością realizacji postanowień niniejszej uchwały. Na żądanie Bankowego Funduszu Gwarancyjnego syndyk zobowiązany jest udzielić wyjaśnień i udostępnić wszelkie dokumenty związane z realizacją postanowień niniejszej uchwały.

§ 3

Uchwała nie podlega publikacji.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Zarząd

Bankowego Funduszu Gwarancyjnego

Uchwała nr 76/38-G/96

Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego
z dnia 12 listopada 1996 r.

w sprawie przekazania syndykowi masy upadłości Banku Spółdzielczego w Piotrkowie Trybunalskim kwoty na wypłatę środków gwarantowanych

Na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1994 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (Dz. U. z 1995 r., Nr 4 poz. 18 i Nr 133 poz. 694) - zwanej dalej **ustawą**, Zarząd Bankowego Funduszu Gwarancyjnego uchwala co następuje:

§ 1

Odstępuje się od przekazania przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny syndykowi masy upadłości Banku Spółdzielczego w Piotrkowie Trybunalskim kwoty środków gwarantowanych w wysokości **2 738,87 zł** (słownie: dwa tysiące siedemset trzydzieści osiem złotych osiemdziesiąt siedem groszy) dla deponenta nie ujętego w liście deponentów Banku sporządzonej przez syndyka masy upadłości, a którego środki zostały wykazane w kwocie niższej od faktycznie należnej potwierdzonej zapisami w księgach Banku oraz od określenia udziału w tej kwocie poszczególnych podmiotów objętych systemem gwarantowania wobec stwierdzenia, iż bieżące wpływy powiększające masę upadłości są wystarczające na realizację wypłaty dla tego deponenta.

§ 2

Do wypłaty kwoty, o której mowa w § 1, stosuje się odpowiednio postanowienia uchwały Zarządu Nr 69/35-G/95 Bankowego Funduszu Gwarancyjnego z dnia 13 września 1996 r. w sprawie przekazania syndykowi masy upadłości Banku Spółdzielczego w Piotrkowie Trybunalskim kwot na wypłatę środków gwarantowanych dotyczące sposobu realizacji wypłaty środków gwarantowanych.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i nie podlega publikacji.

Zarząd
Bankowego Funduszu Gwarancyjnego

Uchwała nr 80/39-G/96

Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego
w sprawie wypłaty kwot uznanych przez sąd jako gwarantowane
z dnia 14 listopada 1996 r.

W związku z uprawomocnieniem się w wyroku Sądu Wojewódzkiego w Bielsku Białej z dnia 5 lipca 1996 r. sygn. akt II Cr 320/96 w części dotyczącej zasądzenia od Bankowego Funduszu Gwarancyjnego kwot środków pieniężnych na rzecz czterech deponentów Banku Spółdzielczego w Wiśle w upadłości, Zarząd Bankowego Funduszu Gwarancyjnego uchwala co następuje:

§ 1

Zobowiązuje się syndyka masy upadłości Banku Spółdzielczego w Wiśle do wypłaty zasądzonych należności głównych deponentom, wskazanym przez syndyka na „Liście deponentów (cesjonariuszy) zgodnie z wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Bielsku Białej z dnia 05.07.96 roku sygn. akt II Cr 320/96” w łącznej kwocie: **12 829,30 zł** (słownie: dwanaście tysięcy osiemset dwadzieścia dziewięć złotych trzydzieści groszy), ze środków płynnych masy upadłości znajdujących się w dyspozycji syndyka.

§ 2

1. Wypłaty o których mowa w § 1 syndyk powinien dokonać w dniu 15 listopada 1996 r.
2. Postanowienia Uchwały Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego Nr 58/28-G/95 z dnia 2 listopada 1995 r. w sprawie przekazania syndykowi masy upadłości Banku Spółdzielczego w Wiśle kwot na wypłatę środków gwarantowanych stosuje się odpowiednio.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Zarząd
Bankowego Funduszu Gwarancyjnego

Uchwała nr 81/40-G/96

Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego
z dnia 19 listopada 1996 r.

w sprawie przekazania syndykowi masy upadłości Banku Spółdzielczego w Konopnicy (woj. sieradzkie) dodatkowych kwot na wypłatę środków gwarantowanych

Na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1994 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (Dz. U. z 1995 r., Nr 4, poz. 18 i Nr 133, poz. 654) Zarząd Bankowego Funduszu Gwarancyjnego uchwala co następuje:

§ 1

1. Przekazać syndykowi masy upadłości Banku Spółdzielczego w Konopnicy, na wypłatę deponentom środków gwarantowanych kwotę **26 602,45 zł** (słownie: dwadzieścia sześć tysięcy sześćset dwa złote czterdzieści pięć groszy), jako uzupełniającą w stosunku do kwoty określonej uchwałą Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego Nr 70/36-G/96 z dnia 4 października 1996r., w związku z faktycznie niższym stanem środków płynnych Banku na dzień spełnienia warunków gwarancji, niż to wynikało z danych przedstawionych Funduszowi przez syndyka masy upadłości Banku.

2. Kwota o której mowa w ust. 1 zostanie przekazana ze środków Bankowego Funduszu Gwarancyjnego.

3. Kwota środków gwarantowanych objęta niniejszą uchwałą zostanie przekazana łącznie z kwotą środków gwarantowanych określoną uchwałą Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego Nr 70/36-G/96 z dnia 4 października 1996r. na rachunek wskazany przez syndyka masy upadłości Banku.

§ 2

1. Do wypłaty kwoty, o której mowa w § 1, stosuje się odpowiednio postanowienia uchwały Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego Nr 70/36-G/96 z dnia 4 października 1996r. w sprawie przekazania syndykowi masy upadłości Banku Spółdzielczego w Konopnicy kwot na wypłatę środków gwarantowanych dotyczące sposobu realizacji wypłaty środków gwarantowanych.

2. Bankowy Fundusz Gwarancyjny sprawuje bieżącą kontrolę nad prawidłowością realizacji postanowień niniejszej uchwały. Na żądanie Bankowego Funduszu Gwarancyjnego syndyk zobowiązany jest udzielić wyjaśnień i udostępnić wszelkie dokumenty związane z realizacją postanowień niniejszej uchwały.

§ 3

Uchwała nie podlega publikacji.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Zarząd
Bankowego Funduszu Gwarancyjnego

Uchwała nr 82/41-G/96

Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego
z dnia 19 listopada 1996 r.

w sprawie przekazania syndykowi masy upadłości Lubuskiego Spółdzielczego Banku Gospodarczego w Sławie (woj. zielonogórskie) kwot na wypłatę środków gwarantowanych

Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (Dz. U. z 1995 r., Nr 4, poz. 18 i Nr 133, poz. 654) - zwanej dalej **ustawą**, Zarząd Bankowego Funduszu Gwarancyjnego uchwala co następuje:

§ 1

1. Przekazać syndykowi masy upadłości Lubuskiego Spółdzielczego Banku Gospodarczego w Sławie, na wypłatę środków gwarantowanych kwotę **7 550 028,23 zł** (słownie: siedem milionów pięćset pięćdziesiąt tysięcy dwadzieścia osiem złotych dwadzieścia trzy grosze).

2. Udział poszczególnych podmiotów objętych systemem gwarantowania w kwocie, o której mowa w ust. 1, określa się jak w załączniku do uchwały.

3. Wysokość dokonywanych wpłat przez podmioty objęte systemem gwarantowania - na rachunek Funduszu Nr 1111-710013-139-4 w Głównym Oddziale Walutowo-Dewizowym Narodowego Banku Polskiego w Warszawie - ustalona została jak w załączniku do uchwały.

§ 2

1. Określa się następujące zasady wypłat środków gwarantowanych:

1) z chwilą otrzymania uchwały, syndyk masy upadłości niezwłocznie sporządzi terminarz wypłat środków gwarantowanych poszczególnym deponentom i po uzgodnieniu go z Bankowym Funduszem Gwarancyjnym poda do publicznej wiadomości przez wywieszenie w lokalu Banku (oddziału prowadzącego rachunki) oraz ogłoszenie

w dzienniku poczytnym na obszarze działania Banku;

2) terminarz wypłat winien być opracowany z uwzględnieniem przepisu art. 28 ust. 3 ustawy, tj. w sposób zapewniający dokonanie wypłat wszystkim uprawnionym deponentom bez zbędnej zwłoki;

3) w informacji publicznej, o której mowa w pkt. 1, należy określić terminy dokonywania wypłat z rachunków wskazanych w informacji, bez podawania nazwisk i imion ich posiadaczy;

4) niezwłocznie po otrzymaniu uchwały syndyk przekaże Bankowemu Funduszowi Gwarancyjnemu nazwę banku wraz z podaniem numeru rachunku, na który mają zostać przekazane środki, o których mowa w § 1 ust. 1;

5) z chwilą otrzymania uchwały, syndyk masy upadłości w oparciu o listę deponentów niezwłocznie sporządzi listę wypłat, na podstawie której będzie dokonywać wypłat kwot środków gwarantowanych deponentom;

6) lista wypłat powinna zawierać następujące dane:

- nazwisko i imię lub nazwę firmy (jednostki) posiadacza rachunku,
- adres posiadacza rachunku,
- numer dowodu osobistego lub numer regonu posiadacza rachunku,
- numer pozycji na liście deponentów, w której wykazano wierzytelności danego posiadacza rachunku,
- kwotę do wypłaty (łączna kwota środków objętych gwarancją),
- datę wypłaty,

- pokwitowanie odbioru środków gwarantowanych,
- ewentualną adnotację o wypłacie środków gwarantowanych pełnomocnikowi deponenta - w takich przypadkach należy dołączyć oryginał pełnomocnictwa, chyba że umocowanie do podjęcia środków wynika z dokumentacji przedmiotowego rachunku;

7) przy dokonywaniu wypłat syndyk (osoba upoważniona przez syndyka do dokonania wypłat) obowiązany jest sprawdzić zgodność danych zamieszczonych na liście wypłat, określonych w pkt. 6 z odpowiednimi danymi zawartymi w dokumentach przedstawionych przez osobę podejmującą wypłatę - potwierdzając tę zgodność własnym podpisem na liście wypłat;

8) w razie niezgodności danych, o których mowa w pkt. 7, syndyk może dokonać wypłaty jedynie w przypadku identyfikacji deponenta na podstawie dodatkowych dokumentów, czyniąc o tym odpowiednią wzmiankę na liście wypłat;

9) syndyk nie może wstrzymać wypłat deponentowi, którego tożsamość została potwierdzona, a kwota środków gwarantowanych została prawidłowo obliczona w oparciu o księgi bankowe;

10) kwota wypłaty środków gwarantowanych jednemu deponentowi nie może przekroczyć sumy kwot określonych w art. 23 ust. 2 ustawy, bez względu na liczbę rachunków, na których deponent posiadał środki pieniężne, także jako współposiadacz;

11) wypłaty środków gwarantowanych w odniesieniu do jednego rachunku mogą być dokonywane jedynie w granicach określonych w art. 23 ust. 2 ustawy, chyba że jest to tzw. rachunek wspólny. W takich przypadkach kwotę zgromadzoną na rachunku „dzieli się” pomiędzy współposiadaczy tego rachunku;

12) podział, o którym mowa w pkt. 11, powinien być dokonany z zachowaniem zasad ustalonych w umowie rachunku

bankowego w zakresie dysponowania gromadzonymi środkami. W przypadku braku określenia takich zasad w umowie rachunku, podział dokonywany jest proporcjonalnie do liczby współposiadaczy;

13) w przypadkach, gdy którykolwiek współposiadacz rachunku wspólnego posiada jeszcze inne rachunki, należy dokonać podziału kwoty na rachunku wspólnym i dodać część przypadającą na danego posiadacza z tego rachunku do jego środków zgromadzonych na innych rachunkach. Od tak powstałej sumy należy obliczyć i wypłacić przysługującą temu deponentowi kwotę gwarancyjną.

2. Suma dokonanych przez syndyka wypłat środków gwarantowanych nie może przekroczyć sumy kwot:

1) wchodzących w skład masy upadłości płynnych środków Banku, tj.

- a) środków w kasie;
- b) środków na rachunkach w innych bankach;
- c) kwot rezerw obowiązkowych;

2) utworzonego Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w 1996 r. pomniejszonego o dokonane wpłaty z tytułu podjętych uchwał Zarządu BFG w sprawie przekazania kwot na wypłaty środków gwarantowanych;

3) kwoty przekazanej syndykowi przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny, określonej w § 1 ust. 1.

3. W przypadku niezgłoszenia się zainteresowanych w dniu określonym w terminarzu o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 1, syndyk wzywa deponenta listem poleconym do odbioru należnych mu kwot, wyznaczając dodatkowy termin wypłaty nie dłuższy niż 14 dni od dnia określonego w terminarzu. Syndyk zwolniony jest od obowiązku wysyłania zawiadomienia, jeżeli koszt korespondencji przewyższa kwotę gwarantowaną deponentowi.

4. W terminie 14 dni od upływu ostatniego z terminów, o których mowa w ust. 3 syndyk przekazuje do Bankowego Funduszu Gwarancyjnego:

- listę wypłat,
- wykaz deponentów, którzy nie odebrali należnych im kwot w wyznaczonych terminach,
- kwoty nie wypłacone deponentom oraz kwoty uzyskane przez syndyka z tytułu odsetek naliczonych przez bank od kwot przekazanych przez Fundusz na wypłatę środków gwarantowanych.

Rzetelność danych zawartych w liście wypłat syndyk potwierdza własnoręcznym podpisem.

5. Kwoty nie wypłacone deponentom oraz należne Funduszowi odsetki o których mowa w ust. 4 syndyk zwraca na rachunek Funduszu Nr 1111-710000-131 w Głównym Oddziale Walutowo - Dewizowym Narodowego Banku Polskiego w Warszawie.

6. Syndyk zawiadamia w terminie 7 dni Bankowy Fundusz Gwarancyjny o ustaleniu przez Sędziego Komisarza listy wierzytelności.

7. Bankowy Fundusz Gwarancyjny sprawuje bieżącą kontrolę nad prawidłowością realizacji postanowień niniejszej uchwały.

Na żądanie Bankowego Funduszu Gwarancyjnego syndyk obowiązany jest udzielić wyjaśnień i udostępnić wszelkie dokumenty związane z realizacją postanowień niniejszej uchwały.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Zarząd

Bankowego Funduszu Gwarancyjnego

Załącznik do Uchwały nr 82/41-G/96

WPLATY BANKÓW NA FUNDUSZ OCHRONY ŚRODKÓW GWARANTOWANYCH DLA DEPONENTÓW LUBUSKIEGO SPÓŁDZIELCZEGO BANKU GOSPODARCZEGO W SŁAWIE

Nazwa banku		Udział %% w utworzonym funduszu	Kwota wpłaty do BFG w złotych
1	2	3	4
1	Powszechna Kasa Oszczędności bp	15,3336	1 157 691,13
2	Bank Polska Kasa Opieki SA	9,7801	738 400,31
3	Bank Handlowy w Warszawie SA	4,3353	327 316,37
4	Bank Gospodarki Żywnościowej SA	3,2514	245 481,62
5	Bank Gospodarstwa Krajowego	0,0567	4 280,87
6	Bank Rozwoju Eksportu SA	1,7744	133 967,70
7	Polski Bank Inwestycyjny SA	4,1991	317 033,24
8	Bank Depozytowo-Kredytowy w Lublinie SA	3,1126	235 002,18
9	Bank Gdański SA	3,5485	267 912,75

Nazwa banku		Udział %% w utworzonym funduszu	Kwota wpłaty do BFG w złotych
1	2	3	4
10	Bank Przemysłowo-Handlowy SA w Krakowie	5,1772	390 880,06
11	Bank Śląski SA w Katowicach	6,1519	464 470,19
12	Bank Zachodni SA we Wrocławiu	3,8636	291 702,89
13	Pomorski Bank Kredytowy SA w Szczecinie	3,2101	242 363,46
14	Powszechny Bank Gospodarczy SA w Łodzi	2,7218	205 496,67
15	Powszechny Bank Kredytowy SA w Warszawie	6,5471	494 307,90
16	Wielkopolski Bank Kredytowy SA w Poznaniu	4,4847	338 596,12
17	Bank Cukrownictwa Cukrobank SA	0,0506	3 820,31
18	Bank Częstochowa SA w Częstochowie	0,0663	5 005,67
19	Bank Energetyki SA w Radomiu	0,3771	28 471,16
20	Bank Inicjatyw Gospodarczych BIG SA	1,0664	80 513,50
21	Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych SA	0,0506	3 820,31
22	Bank Komunalny SA w Gdyni	0,1254	9 467,74
23	Bank Morski SA	0,0953	7 195,18
24	Bank Ochrony Środowiska SA	0,7341	55 424,76
25	Bank Pocztowy SA	0,2253	17 010,21
26	Bank Podlaski SA	0,0306	2 310,31
27	Bank Powiemniczo-Gwarancyjny SA w Warszawie	0,0126	951,30
28	Bank Przemysłowy SA w Łodzi	0,2002	15 115,16
29	Rabo - BRP Bank Polska SA	0,0327	2 468,86
30	Bank Rozwoju Budownictwa Mieszkaniowego SA	0,0492	3 714,61
31	Bank Rozwoju Cukrownictwa SA	0,0506	3 820,31
32	Bank Rozwoju Energetyki i Ochrony Środowiska SA Megabank	0,0000	0,00
33	Bank Spółem SA	0,0358	2 702,91
34	Bank Staropolski SA	0,6545	49 414,93
35	Bank Świętokrzyski SA w Kielcach	0,0478	3 608,91
36	Bank Unii Gospodarczej SA	0,0081	611,55
37	Bank Własności Pracowniczej SA w Gdańsku	0,0484	3 654,21
38	Bank Współpracy Regionalnej SA w Krakowie	0,4739	35 779,58
39	Bank Wschodni SA	0,0396	2 989,81
40	Bank Wschodnio-Europejski SA w Warszawie	0,2858	21 577,98
41	BIG Bank SA	0,9637	72 759,62
42	BWR Bank Secesyjny SA	0,0318	2 400,91
43	Cuprum Bank SA w Lubinie	0,2667	20 135,93
44	Gliwicki Bank Handlowy SA	0,1914	14 450,75
45	Gospodarczy Bank Południowo-Zachodni SA	0,0205	1 547,76

	Nazwa banku	Udział %% w utworzonym funduszu	Kwota wpłaty do BFG w złotych
1	2	3	4
46	Gospodarczy Bank Wielkopolski SA	0,0273	2 061,16
47	Górnośląski Bank Gospodarczy SA	0,4113	31 053,27
48	BWR Real Bank SA	0,1685	12 721,80
49	Kredyt Bank SA	0,9454	71 377,97
50	Petrobank SA	0,2307	17 417,92
51	Pierwszy Komercyjny Bank SA w Lublinie	1,2969	97 916,32
52	Polbank SA	0,0174	1 313,70
53	Polski Bank Rozwoju SA	0,2729	20 604,03
54	Powszechny Bank Budowlany Invest-Bank SA	0,5713	43 133,31
55	Prosper Bank SA	0,2397	18 097,42
56	Savim Bank Depozytowo-Kredytowy SA	0,0202	1 525,11
57	GE Capital Bank SA	0,0526	3 971,31
58	Spółdzielczy Bank Rozwoju Samopomoc Chłopska	0,0394	2 974,71
59	Wielkopolski Bank Rolniczy SA	0,0047	354,85
60	Wschodni Bank Cukrownictwa SA	0,4431	33 454,17
61	ABN Amro Bank (Polska) SA	0,0827	6 243,87
62	Bank Amerykański w Polsce SA	0,2820	21 291,08
63	Bank Creditanstalt SA	0,5036	38 021,94
64	BNP Dresdner Bank (Polska) SA	0,0622	4 696,12
65	Citibank (Poland) SA	1,3489	101 842,33
66	IBP Bank SA	0,2059	15 545,51
67	ING Bank Warsaw	0,7894	59 599,92
68	Pierwszy Polsko-Amerykański Bank SA	0,1966	14 843,36
69	Polsko-Amerykański Bank Hipoteczny SA	0,0042	317,10
70	Polsko-Kanadyjski Bank Św. Stanisława SA	0,0325	2 453,76
71	Raiffeisen-Centrobank SA	0,4160	31 408,12
72	Deutsche Bank Polska SA	0,0321	2 423,56
73	Westdeutsche Landesbankbank (Polska) SA	0,0011	83,05
74	HYPO-BANK Polska SA	0,0100	755,00
75	Societe Generale	0,1369	10 335,99
76	Warmińsko-Mazurski Bank Regionalny SA	0,5726	43 231,46
77	Lubelski Bank Regionalny SA	0,6342	47 882,28
78	BS zrzeszone w BGŻ SA	3,1689	239 252,84
79	BS zrzeszone w BUG SA	0,8452	63 812,84
80	BS zrzeszone w GBW SA	0,8617	65 058,59
81	BS zrzeszone w GBPZ SA	1,2888	97 304,76
Ogółem		100,0000	7 550 028,23

Uchwała nr 83/42-G/96

Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego
z dnia 26 listopada 1996 r.

w sprawie przekazania syndykowi masy upadłości Banku Spółdzielczego w Łabuniach (woj. zamojskie) kwot na wypłatę środków gwarantowanych

Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (Dz. U. z 1995 r., Nr 4, poz. 18 i Nr 133, poz. 654) - zwanej dalej **ustawą**, Zarząd Bankowego Funduszu Gwarancyjnego uchwala co następuje:

§ 1

1. Przekazać syndykowi masy upadłości Banku Spółdzielczego w Łabuniach, na wypłatę środków gwarantowanych kwotę **329 877,83 zł** (słownie: trzysta dwadzieścia dziewięć tysięcy osiemset siedemdziesiąt siedem złotych osiemdziesiąt trzy grosze).

2. Dokonać wypłaty kwoty wymienionej w ust. 1 ze środków Bankowego Funduszu Gwarancyjnego odzyskanych z mas upadłości banków.

§ 2

1. Określa się następujące zasady wypłat środków gwarantowanych:

1) z chwilą otrzymania uchwały, syndyk masy upadłości niezwłocznie sporządzi terminarz wypłat środków gwarantowanych poszczególnym deponentom i po uzgodnieniu go z Bankowym Funduszem Gwarancyjnym poda do publicznej wiadomości przez wywieszenie w lokalu Banku (oddziału prowadzącego rachunki) oraz ogłoszenie w dzienniku poczytnym na obszarze działania Banku;

2) terminarz wypłat winien być opracowany z uwzględnieniem przepisu art. 28 ust. 3 ustawy, tj. w sposób zapewniający dokonanie wypłat wszystkim uprawnionym deponentom bez zbędnej zwłoki;

3) w informacji publicznej, o której mowa w pkt. 1, należy określić terminy dokonywania wypłat z rachunków wskazanych w informacji, bez podawania nazwisk i imion ich posiadaczy;

4) niezwłocznie po otrzymaniu uchwały syndyk przekaze Bankowemu Funduszowi Gwarancyjnemu nazwę banku wraz z podaniem numeru rachunku, na który mają zostać przekazane środki, o których mowa w § 1 ust. 1;

5) z chwilą otrzymania uchwały, syndyk masy upadłości w oparciu o listę deponentów niezwłocznie sporządzi listę wypłat, na podstawie której będzie dokonywać wypłat kwot środków gwarantowanych deponentom;

6) lista wypłat powinna zawierać następujące dane:

- nazwisko i imię lub nazwę firmy (jednostki) posiadacza rachunku,
- adres posiadacza rachunku,
- numer dowodu osobistego lub numer regonu posiadacza rachunku,
- numer pozycji na liście deponentów, w której wykazano wierzytelności danego posiadacza rachunku,
- kwotę do wypłaty (łączna kwota środków objętych gwarancją),
- datę wypłaty,
- pokwitowanie odbioru środków gwarantowanych,
- ewentualną adnotację o wypłacie środków gwarantowanych pełnomocnikowi deponenta - w takich przypadkach należy dołączyć oryginał pełnomocnictwa, chyba że

umocowanie do podjęcia środków wynika z dokumentacji przedmiotowego rachunku;

7) przy dokonywaniu wypłat syndyk (osoba upoważniona przez syndyka do dokonania wypłat) obowiązany jest sprawdzić zgodność danych zamieszczonych na liście wypłat, określonych w pkt. 6 z odpowiednimi danymi zawartymi w dokumentach przedstawionych przez osobę podejmującą wypłatę - potwierdzając tę zgodność własnym podpisem na liście wypłat;

8) w razie niezgodności danych, o których mowa w pkt. 7, syndyk może dokonać wypłaty jedynie w przypadku identyfikacji deponenta na podstawie dodatkowych dokumentów, czyniąc o tym odpowiednią wzmiankę na liście wypłat;

9) syndyk nie może wstrzymać wypłat deponentowi, którego tożsamość została potwierdzona, a kwota środków gwarantowanych została prawidłowo obliczona w oparciu o księgi bankowe;

10) kwota wypłaty środków gwarantowanych jednemu deponentowi nie może przekroczyć sumy kwot określonych w art. 23 ust. 2 ustawy, bez względu na liczbę rachunków, na których deponent posiadał środki pieniężne, także jako współposiadacz;

11) wypłaty środków gwarantowanych w odniesieniu do jednego rachunku mogą być dokonywane jedynie w granicach określonych w art. 23 ust. 2 ustawy, chyba że jest to tzw. rachunek wspólny. W takich przypadkach kwotę zgromadzoną na rachunku „dzieli się” pomiędzy współposiadaczy tego rachunku;

12) podział, o którym mowa w pkt. 11, powinien być dokonany z zachowaniem zasad ustalonych w umowie rachunku bankowego w zakresie dysponowania gromadzonymi środkami. W przypadku braku określenia takich zasad w umowie rachunku, podział dokonywany jest proporcjonalnie do liczby współposiadaczy;

13) w przypadkach, gdy którykolwiek współposiadacz rachunku wspólnego posiada jeszcze inne rachunki, należy dokonać podziału kwoty na rachunku wspólnym i dodać część przypadającą na danego posiadacza z tego rachunku do jego środków zgromadzonych na innych rachunkach. Od tak powstałej sumy należy obliczyć i wypłacić przysługującą temu deponentowi kwotę gwarancyjną.

2. Suma dokonanych przez syndyka wypłat środków gwarantowanych nie może przekroczyć sumy kwot:

1) wchodzących w skład masy upadłości płynnych środków Banku, tj.

a) środków w kasie;

b) środków na rachunkach w innych bankach;

c) kwot rezerw obowiązkowych;

2) utworzonego Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w 1996 r. pomniejszonego o dokonane wpłaty z tytułu podjętych uchwał Zarządu BFG w sprawie przekazania kwot na wypłaty środków gwarantowanych;

3) kwoty przekazanej syndykowi przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny, określonej w § 1 ust. 1.

3. W przypadku niezgłoszenia się zainteresowanych w dniu określonym w terminarzu o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 1, syndyk wzywa deponenta listem poleconym do odbioru należnych mu kwot, wyznaczając dodatkowy termin wypłaty nie dłuższy niż 14 dni od dnia określonego w terminarzu. Syndyk zwolniony jest od obowiązku wysyłania zawiadomienia, jeżeli koszt korespondencji przewyższa kwotę gwarantowaną deponentowi.

4. W terminie 14 dni od upływu ostatniego z terminów, o których mowa w ust. 3 syndyk przekazuje do Bankowego Funduszu Gwarancyjnego:

■ listę wypłat,

- wykaz deponentów, którzy nie odebrali należnych im kwot w wyznaczonych terminach,
- kwoty nie wypłacone deponentom oraz kwoty uzyskane przez syndyka z tytułu odsetek naliczonych przez bank od kwot przekazanych przez Fundusz na wypłatę środków gwarantowanych.

Rzetelność danych zawartych w liście wypłat syndyk potwierdza własnoręcznym podpisem.

5. Kwoty nie wypłacone deponentom oraz należne Funduszowi odsetki o których mowa w ust. 4 syndyk zwraca na rachunek Funduszu Nr 1111-710000-131 w Głównym Oddziale Walutowo - Dewizowym Narodowego Banku Polskiego w Warszawie.

6. Syndyk zawiadamia w terminie 7 dni Bankowy Fundusz Gwarancyjny o ustaleniu przez Sędziego Komisarza listy wierzytelności.

7. Bankowy Fundusz Gwarancyjny sprawuje bieżącą kontrolę nad prawidłowością realizacji postanowień niniejszej uchwały. Na żądanie Bankowego Funduszu Gwarancyjnego syndyk obowiązany jest udzielić wyjaśnień i udostępnić wszelkie dokumenty związane z realizacją postanowień niniejszej uchwały.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Zarząd
Bankowego Funduszu Gwarancyjnego

LISTA DEPONENTÓW W PRAKTYCE BANKOWEGO FUNDUSZU GWARANCYJNEGO

Jednym z podstawowych zadań Bankowego Funduszu Gwarancyjnego jest wypłata środków gwarantowanych klientom upadłych banków. Zadanie to BFG realizuje w ramach obowiązkowego systemu gwarantowania środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych, unormowanego w rozdziale 4 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (Dz.U. z 1995 r. Nr 4, poz. 18 i Nr 133, poz. 654) zwanej dalej ustawą.

Podstawowym dokumentem określającym wysokość zobowiązań Funduszu na rzecz klientów upadłego banku jest lista deponentów. Listę tę zobowiązany jest przygotować i przedstawić Funduszowi syndyk masy upadłości w terminie 30 dni od dnia spełnienia warunków gwarancji. Tym dniem jest prawie zawsze dzień ogłoszenia upadłości, chociaż mogą zaistnieć także inne przypadki jak np. dzień uprawomocnienia się postanowienia o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości ze względu na to, iż majątek banku nie wystarcza nawet na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego.

Przepis art. 27 ustawy określa dwa podstawowe warunki, które powinna spełniać lista tj. formę pisemną oraz wyszczególnienie kwot środków gwarantowanych (dla poszczególnych deponentów). Tego rodzaju określenie nie może być uznane za wystarczające. Sposób sporządzenia w/w listy oraz zakres informacji w niej zawartych musi bowiem odpowiadać jej przeznaczeniu tj. umożliwiać podjęcie przez Zarząd Bankowego Funduszu Gwarancyjnego uchwały w trybie art. 28 ustawy i przekazanie odpowiedniej ilości środków syndykowi.

Ponieważ lista deponentów jest jedynym dokumentem określającym wysokość zobowiązań Funduszu wobec deponentów, powinna być sporządzona z uwzględnieniem ogółu przepisów regulujących obowiązkowy system gwarantowania środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych. Przepisy te określają w szczególności:

1. zakres podmiotów uprawnionych do otrzymania środków gwarantowanych (art. 2 pkt. 1 ustawy),
2. sposób obliczenia kwoty środków gwarantowanych dla poszczególnych deponentów (art. 23 ustawy),
3. sposób finansowania wypłat dla deponentów tj. w jakiej kwocie mają one być finansowane ze środków przekazanych przez Fundusz (wpłaconych na ten cel przez podmioty objęte obowiązkowym systemem gwarantowania) a w jakiej ze środków płynnych banku (art. 28 ustawy).

Trzeba tu także podkreślić, iż wraz z listą deponentów syndyk ma obowiązek przedstawić dokumenty obrazujące wysokość środków płynnych wchodzących w skład masy upadłego banku oraz wysokość utworzonego przez ten bank funduszu ochrony środków gwarantowanych.

W celu zapewnienia sprawnego i możliwie szybkiego przebiegu procesu realizacji gwarancji Zarząd Funduszu w Uchwale Nr 50/95 z dnia 10 października 1995 r. ustalił wymogi formalne jakim powinna odpowiadać lista deponentów. Uchwała ta określa m.in. zakres informacji jakie powinna zawierać lista, układ w jakim powinna być sporządzona oraz sposób ustalania kwoty gwarantowanej dla niektórych kategorii deponentów np. posiadaczy rachunków wspólnych.

Ponieważ, zgodnie z art. 22 ustawy, podmiotami stosunku gwarancji są Fundusz i deponent, należy przyjąć, że syndyk, wykonując czynności przewidziane w art. 27 i art. 28 ust. 3 ustawy, działa jako przedstawiciel ustawowy Funduszu tj. w stosunku do deponentów reprezentuje BFG. Wniosek ten potwierdza fakt, że wypłaty środków gwarantowanych dokonywane są nie w imieniu masy upadłości lecz w imieniu Funduszu (zgodnie z art. 31 ustawy środki przekazane przez Fundusz nie wchodzą w skład masy upadłości).

Na podstawie art. 28 ust. 2 pkt 3 ustawy szczegółowe zasady dokonywania wypłat przez syndyka określa uchwała Funduszu o przekazaniu syndykowi kwot na wypłatę środków gwarantowanych. Tym samym należy przyjąć, że Fundusz jest uprawniony do sprecyzowania (zgodnie z przepisami ustawy) podstawowych zasad przeprowadzonych wypłat dla deponentów w tym takich spraw jak: sposobu prowadzenia dokumentacji dokonywanych wypłat, podmiotów uprawnionych do otrzymania środków gwarantowanych, dokumentów jakie mają być przekazane do BFG po zakończeniu wypłat wraz z niewypłaconymi deponentom środkami. To ostatnie jest o tyle istotne, iż roszczenia z tytułu gwarancji przedawniają się po upływie 10 lat od dnia spełnienia warunków gwarancji czyli do upływu tego terminu deponentom, którzy nie odebrali środków od syndyka należne kwoty będzie wypłacał BFG. Wszystkie przytoczone tu argumenty wskazują, iż prawidłowe sporządzenie listy deponentów i prowadzonej w związku z tym dokumentacji jest niezbędne.

Z celowościowej wykładni powołanych przepisów wynika więc, że w zakresie wypłat, syndyk (przedstawiciel Funduszu) jest zobowiązany do stosowania się do zaleceń Funduszu. Przyjęcie przeciwnego wniosku prowadziłoby do paradoksalnej sytuacji, w której Fundusz odpowiadałby za zobowiązania gwarancyjne nie mając wpływu na sposób ich wykonania. Forma i treść listy deponentów powinna więc odpowiadać wymaganiom ustalonym przez Fundusz w wyżej powołanej Uchwale Zarządu BFG.

W praktyce Funduszu największe trudności i związane z tym opóźnienia w realizacji gwarancji wywołuje nieprawidłowe sporządzenie listy deponentów tj. nie odpowiadające wymogom ustawy i w/w Uchwały Zarządu Funduszu. Występują zarówno uchybienia o charakterze formalnym jak i merytorycznym.

Odnosnie błędów formalnych należy wskazać przede wszystkim na niewłaściwe oznaczenie deponenta. Zgodnie z warunkami, które powinna spełniać lista deponent winien zostać oznaczony przez podanie: imienia i nazwiska osoby fizycznej albo nazwy osoby prawnej, adresu, numeru dowodu lub regonu, numerów posiadanych rachunków. Informacje te są konieczne do stwierdzenia tożsamości deponenta i w dalszej konsekwencji dokonania wypłaty na rzecz osoby uprawnionej.

Tymczasem wielu syndyków, zwłaszcza w początkowym okresie działalności Funduszu, składało listy deponentów nie podając numerów dowodu, regonu lub adresu umieszczonych na nich podmiotów. Wyjątkowo częstym błędem było również stosowanie niekonwencjonalnych skrótów nazw jednostek organizacyjnych uniemożliwiających ich identyfikację.

Stwierdzone błędy merytoryczne można podzielić na kilka grup. Pierwszą z nich stanowi nieprawidłowe ustalenie kwoty środków gwarantowanych. Najpoważniejszym i niestety najczęściej spotykanym w praktyce błędem z tej grupy jest przyjęcie niewłaściwego kursu ECU. Zgodnie z art. 23 ustawy o BFG gwarancją objęte są środki pieniężne zgromadzone na rachunkach bankowych do wysokości równowartości 1.000 ECU w 100%, a przekraczające 1.000 ECU lecz nie przekraczające 3.000 ECU w 90%. Warto jednak zaznaczyć, iż deponent nie traci prawa dochodzenia swoich roszczeń ponad kwotę gwarantowaną jednak już nie od BFG a od upadłego banku. Roszczenie to należy więc zgłosić do masy upadłości.

Kwotę gwarantowaną ustala się w złotych polskich według średniego kursu NBP obowiązującego w dniu ogłoszenia upadłości banku. Wielokrotnie zdarzyło się, że przy sporządzaniu listy deponentów przyjęto kurs ECU ogłoszony w dniu wydania postanowienia o ogłoszeniu upadłości lecz obowiązujący od dnia następnego, a więc niezgodny z art. 23 ust. 3 ustawy. W wyniku przyjęcia niewłaściwego kursu zamieszczone na liście deponentów kwoty gwarantowane były ustalone błędnie i wymagały korekty - w praktyce sporządzenia nowej listy. Oczywiście w przypadku bardzo małych depozytów nie miało to znaczenia ale w sytuacji depozytów w granicach wskazanych wyżej norm wyliczenia były już nieprawidłowe i nie mogły być przez Fundusz zaakceptowane. Nie można też było przyjąć całej listy gdyż nawet nieliczne błędy w wyliczeniach decydowały o błędnym wyliczeniu całej kwoty środków gwarantowanych.

Innym często spotykanym uchybieniem było przekroczenie przy ustaleniu kwot gwarantowanych dla poszczególnych deponentów limitów ustawowych przewidzianych w art. 23 ust. 2 pkt 1. Zdarzały się również błędy rachunkowe np: w podsumowaniu poszczególnych stron listy deponentów.

Drugą grupę nieprawidłowości merytorycznych stanowi, niewłaściwe ustalenie katalogu osób uprawnionych do otrzymania świadczeń z tytułu realizacji gwarancji. Bardzo często umieszczano na liście podmioty, które nie są deponentami w rozumieniu ustawy o BFG i są przez ustawę z tego kręgu jednoznacznie wyłączone.

Definicję deponenta zawiera art. 2 pkt 1 ustawy stanowiący, że deponentem jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej. Od tak ogólnej definicji powołany przepis przewiduje jednak szereg wyjątków (wyłączeń art. 2 pkt 1 lit. A do lit. F). Nie są więc deponentem: Skarb Państwa, banki oraz spółki wykonujące czynności bankowe, podmioty działające na podstawie ustawy - Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi, podmioty działające na podstawie ustawy o działalności ubezpieczeniowej, akcjonariusze banku posiadający w dniu złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości pakiet akcji uprawniający do wykonywania ponad 5% głosów podczas walnego zgromadzenia akcjonariuszy oraz osoby, które w stosunku do nich są podmiotami zależnymi lub dominującymi, członkowie zarządu, rady banku w stanie upadłości oraz osoby pełniące w tym banku funkcje dyrektorów departamentów, oddziałów oraz równorzędne.

Zakres wyłączeń jest więc bardzo szeroki. Uznanie bądź nie uznanie konkretnego podmiotu za deponenta może być w wielu wypadkach trudne. Ponieważ podmiotami stosunku gwarancji są Fundusz i deponent oraz z uwagi na fakt, że szczegółowe zasady dokonywania wypłat określa Uchwała Zarządu Funduszu (art. 28 ust. 2 pkt 3) za rozstrzygające należy uznać stanowisko BFG.

W wielu wypadkach, jak stwierdzono wyżej, syndycy umieszczali na liście osoby, które ustawa wyłącza *expressis verbis*. Stwierdzono więc wypadki zamieszczenia na liście osób pełniących funkcje członków zarządu bądź rady banku, podmioty wyłączone w oparciu o przepisy dotyczące ubezpieczycieli, podmiotów będących akcjonariuszami wyłączonymi na podstawie art. 2 pkt 1 lit. E, podmiotów zależnych. Wielokrotnie zdarzało się kilkakrotne umieszczenie tego samego deponenta na liście mimo, iż ustawa dotyczy kwot gwarantowanych dla deponenta a nie kwot znajdujących się na poszczególnych rachunkach bankowych. Stwierdzono też przypadki ustalania odrębnych limitów środków gwarantowanych dla osoby fizycznej z tytułu posiadania rachunków oszczędnościowych i związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. W tym przypadku także mamy do czynienia z jednym deponentem.

Często podmioty umieszczone na liście były oznaczone w sposób uniemożliwiający ustalenie ich statusu prawnego np. „Zakład usługowo-produkcyjny”, co zmuszało Fundusz do żądania wyjaśnień (w podanym przykładzie - czy jest to osoba prawna, spółka osobowa czy przedsiębiorstwo prowadzone przez osobę fizyczną?) niezbędnych do ustalenia czy wymieniony podmiot jest deponentem.

Jednym z najpowszechniej spotykanych błędów było umieszczanie na liście deponentów państwowych jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej. Tytułem przykładu można wymienić: komisariaty policji, jednostki wojskowe, urzędy centralne, urzędy wojewódzkie, szkoły państwowe, nadleśnictwa i inne. Jednostki te pomimo, że są wyodrębnione organizacyjnie i finansowo działają w imieniu i na rachunek skarbu państwa, działalność ta jest finansowana z budżetu. W związku z tym niewątpliwie nie są deponentami w rozumieniu ustawy o BFG.

Z powodu przytoczonych błędów i kontrowersji wskazane wydaje się aby syndyk przygotowując listę deponentów konsultował się z Funduszem w przypadkach budzących wątpliwości. Pozwoli to na uniknięcie błędów uniemożliwiających podjęcie przez Zarząd BFG uchwały o przekazaniu środków gwarantowanych oraz konieczności sporządzania kolejnej wersji listy deponentów. Fundusz sam nie może dokonywać na liście poprawek, muszą one być dokonane przez syndyka.

Uznając za konieczne przyspieszenie czasu oraz usprawnienie sposobu sporządzania listy deponentów w Bankowym Funduszu Gwarancyjnym opracowano program komputerowy „Syndyk”. Program ten jest udostępniany syndykom w celu przygotowania list deponentów. Jego zastosowanie pozwala znacznie skrócić czas opracowania w/w dokumentów i umożliwia BFG szybsze sprawdzenie prawidłowości ich wykonania. Tym samym skraca się okres oczekiwania deponentów na wypłaty środków gwarantowanych.

Opracowano w

Departamencie Realizacji Gwarancji
Bankowego Funduszu Gwarancyjnego

OPINIA PRAWNA

w sprawie wykładni art. 113 ust. 4 Prawa bankowego w kontekście art. 35 ustawy o BFG oraz zakresu gwarancji BFG w świetle ustawy o BFG.

Zgodnie z zaleceniem Bankowego Funduszu Gwarancyjnego przedmiotem opinii jest autorska odpowiedź na następujące pytania prawne:

- (A) Czy z uwagi na treść art. 35 ustawy o BFG nabywca banku w trybie art. 113 Prawa bankowego zobowiązany jest - wobec treści art. 113 ust. 4 tejże ustawy - do zwrotu Funduszowi kwot wypłaconych deponentom z tytułu gwarantowania środków zgromadzonych na rachunku bankowym?
- (B) Czy gwarancje BFG określone ustawą o BFG obejmują zgromadzone w banku środki, na które wystawiono dowody w postaci „bonów oszczędnościowych”, „certyfikatów” itp. dokumentów - jeżeli tak, to czy gwarancje te dotyczą także środków, na które wystawiono w/w dokumenty jako dowody na okaziciela, a następnie uimienniono je dopiero po zawieszeniu działalności banku i złożeniu przez Prezesa NBP wniosku o ogłoszenie upadłości tego banku?

OPINIA DOTYCZĄCA PIERWSZEGO PYTANIA (A)

1. Na wstępie należy podkreślić, że przepis art. 113 Prawa bankowego jest przepisem szczególnym w stosunku do odpowiednich, odmiennych regulacji tej problematyki w Prawie upadłościowym. Zgodnie z art. 113 § 2 Prawa upadł. Nabywca przedsiębiorstwa nie odpowiada za długi upadłego. Bank jako spółka akcyjna (ew. spółdzielnia) jest przedsiębiorstwem w znaczeniu przedmiotowym (art. 55¹ k.c.). Jednak w myśl zasady *lex specialis derogat legi generali* w postępowaniu upadłościowym banków obowiązuje zasada określona w art. 113 ust. 4 Prawa bank. Zgodnie z tym przepisem nabycie banku następuje w stanie wolnym od wszelkich obciążeń, z wyjątkiem zobowiązań z tytułu:
 - a) wkładów oszczędnościowych,
 - b) lokat,
 - c) rachunków bieżących, oraz
 - d) służebności gruntowych.

Z tej regulacji wynika, że jest to przepis znacznie korzystniejszy dla wierzycieli niż art. 113 § 2 Pr. upadł. W razie zbycia przedsiębiorstwa innego niż bank wierzyciele mogą liczyć wyłącznie na zaspokojenie z masy upadłości, gdy tymczasem wierzyciele banku posiadający jeden z wyżej wymienionych tytułów wierzytelności mają roszczenie zarówno do masy, jak i do nabywcy banku.

Z punktu widzenia przedstawionej w pytaniu A wątpliwości prawnej trzeba podkreślić, że wierzytelności przysługujące deponentom w stosunku do masy dzielą się na dwie kategorie; wierzytelności pierwszej kategorii to wierzytelności wynikające z wyżej wymienionych tytułów, obciążające nabywcę banku solidarnie z masą upadłości. Natomiast druga kategoria to wierzytelności wynikające z innych tytułów niż wyżej wymienione, które nie obciążają nabywcę banku, a wyłącznie masę upadłości banku.

Dalsze wywody będą więc poświęcone tylko pierwszej kategorii wierzytelności. Powinno bowiem być bezsporne, że odpowiedź na pierwsze pytanie w stosunku do drugiej kategorii wierzytelności musi być przecząca. Przez wstąpienie w prawa zaspokojonego wierzyciela nie można uzyskać więcej praw niż posiadał pierwotny wierzyciel.

2. Przyjmując powyższy podział wierzytelności, powstaje pytanie, czy na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy o BFG na Fundusz przechodzi to uprawnienie, jakie wynika z art. 113 ust. 4 Pr. bankowego dla pierwotnych wierzycieli banku, tj. roszczenie zarówno w stosunku do masy upadłości banku, jak i nabywcy tego banku?

Przepis art. 35 ust. 1 ustawy o BFG stanowi, że na Fundusz przechodzą, z mocy prawa, wierzytelności przysługujące deponentowi w stosunku do masy upadłości w wysokości kwot wypłaconych z tytułu gwarantowania środków pieniężnych. Tym samym Fundusz - w wyniku zaspokojenia wierzycieli banku - wstępuje w ich prawa (art. 518 § 1 pkt 4 k.c.). Jednak w ustawie o BFG niestety nie wynika jednoznacznie, czy tym prawem jest również to, że wierzytelność pozostaje nadal wierzytelnością z jednego z tych tytułów, za którą odpowiada także nabywca banku, zgodnie z art. 113 ust. 4 Pr. Bank. Dlatego rozwiązania tej poważnej wątpliwości należałoby poszukiwać przede wszystkim w skutkach podstawienia.

3. Skutków prawnych wstąpienia osoby trzeciej w prawa zaspokojonego wierzyciela nie reguluje w pełni także kodeks cywilny. W art. 518 § 2 i § 3 k.c. przesądzono jedynie, że po pierwsze wierzyciel może nie przyjąć świadczenia, jeżeli nie jest wymagalne, a po wtóre ustanowiono pierwszeństwo wierzyciela pierwotnego w zaspokajaniu reszty wierzytelności, jeżeli wierzytelność została spłacona przez osobę trzecią tylko w części.

W wyniku tak skąpej regulacji przyjmuje się powszechnie w doktrynie, że pozostałych skutków ustawowego podstawienia należy poszukiwać w drodze analogii i w skutkach przelewu wierzytelności. Dotyczy to w szczególności art. 509 § 2 k.c. W myśl tego przepisu wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę „wszelkie związane z nią prawa”.

Tak szeroko ujęte skutki przelewu przesądzają, że istnieje identyczność uprawnień nabywcy wierzytelności z uprawnieniami zbywcy. Jak to podnosi K. Łupkowski ((w) Kodeks cywilny. Komentarz, Wyd. Prawnicze Warszawa 1972, t. 2, s. 1222) nabywca jest związany m. in. zastrzeżeniami co do sposobu i drogi dochodzenia scedowanej wierzytelności, zapisem na sąd polubowny itp.

4. Zasadę o identyczności praw i obowiązków nabywcy i zbywcy scedowanej wierzytelności trzeba moim zdaniem stosować w drodze analogii także przy podstawieniu ustawowym. Za takim poglądem przemawia fakt, że podstawienie w prawa zaspokojonego wierzyciela ma w zasadzie analogiczne skutki, co przelew wierzytelności. Omówione już wyżej różnice, które zostały wprost unormowane w art. 518 §§ 2 i 3 k.c. nie mają wpływu na analizowane zagadnienie prawne.

Przyjmując więc ten punkt widzenia można stwierdzić, że w wyniku podstawienia następuje jedynie subrogacja. Zmienia się jedynie podmiot po stronie wierzyciela, zaś stosunek zobowiązaniowy pozostaje bez zmian. Nie wpływa to zatem na zmianę tożsamości zobowiązania. Zgodzić się też trzeba z poglądem W. Czachórskiego; że celem podstawienia osoby trzeciej w miejsce wierzyciela jest nie tyle samo przeniesienie wierzytelności, ile **„utrwalenie praw osoby trzeciej względem dłużnika wobec wykonania świadczenia, które na nim ciąży”**. (W. Czachórski: Zobowiązania. Zarys wykładu, PWN 1994, s. 272).

Podobne skutki wywołuje przelew wierzytelności. Poza osobą wierzyciela nie ulega zmianie ani istota, ani właściwości zobowiązania. Nie ma więc uzasadnienia na odrzucenie analogicznego stosowania art. 509 § 2 k.c. do ustawowego podstawienia osoby trzeciej w miejsce dotychczasowego wierzyciela (art. 518 k.c.).

6. Stosowanie art. 509 § 2 k.c. do podstawienia jeszcze nie rozstrzyga zagadnienia, czy można uznać w niniejszej sprawie, że zobowiązania o których mowa w art. 113 ust. 4 Prawa bankowego obciążają nabywcę banku także w wyniku podstawienia i że Fundusz uzyskuje uprawnienie do ich dochodzenia również od niego.

Pewne wątpliwości w tym przedmiocie możnaby wysuwać na tle brzmienia art. 35 ust. 1 i 2 ustawy o BFG. Z przepisów tych wynika, że na Fundusz przechodzą wierzytelności przysługujące deponentom w stosunku do „masy upadłości” (ust. 1) oraz że przychodem Funduszu są kwoty uzyskane z „masy upadłości”. Mogłoby to sugerować, że podstawienie to ma szczególny charakter gdyż przewiduje się uzyskanie z tego tytułu środków wyłącznie z funduszu masy upadłości. Nie wydaje się jednak, by ta argumentacja była uzasadniona.

W chwili uchwalania ustawy o BFG obowiązywał już art. 113 Prawa bankowego. Gdyby więc ustawodawca zamierzał dokonać w tym wypadku zmiany powszechnie przyjętych skutków podstawienia dałby temu jednoznacznie wyraz. Takiej regulacji jednak brak. Jednocześnie trudno nie dostrzec, że postanowienie zawarte w art. 35 ust. 1 ustawy o BFG dotyczy zasady. Wierzytelność deponenta zawsze obciąża masę. Dopiero w razie ewentualnej sprzedaży banku jako przedsiębiorstwa, a więc czynności przyszłej i niepewnej, może wchodzić w rachubę art. 113 ust. 4 Pr. bank. Natomiast celem ust. 2 art. 35 ustawy o BFG jest określenie przeznaczenia uzyskanych środków, a nie źródła ich pochodzenia, czy prawa ścigalności. Dlatego nieuprawniony byłby tak daleko idący wniosek o zmianie skutków podstawienia.

Wreszcie nie można też uznać, by tytuł będący podstawą gromadzenia środków w banku był związany podmiotowo, jako prawo osobiste danej osoby. Nie wynika to z żadnego przepisu prawnego. Wprawdzie w myśl art. 17 Pr. bank. wkładami oszczędnościowymi są oszczędności pieniężne osób fizycznych, to jednak do wkładów tych nie są przywiązane żadne prawa osobiste. Np. wierzytelność z rachunku bankowego obejmująca wkład oszczędnościowy podlega w myśl art. 889 i nast. k.p.c. tym samym regułom egzekucyjnym, co wierzytelność z innego rachunku bankowego. Wyjątek dotyczy jedynie wyłączenia spod egzekucji kwoty gwarantowanej z mocy art. 21 Pr. Bank. Prawo bankowe nie przewiduje natomiast innego szczególnego prawa dla tych wkładów oszczędnościowych. Nie ma też podstaw do uznania zmiany charakteru innych tytułów w wyniku przejścia wierzytelności na Fundusz. Np. wierzytelność zgromadzona na rachunku bankowym jako lokata nie zmienia, w świetle prawa bankowego i umowy rachunku bankowego, tytułu tylko dlatego, że nastąpiło podstawienie z mocy art. 35 ust. 1 ustawy o BFG. Wierzytelność pozostaje nadal lokatą.

Pozostają na koniec do rozważenia ewentualne zarzuty celowościowe przeciwko zaprezentowanemu pogładowi. Można by mianowicie twierdzić, że art. 113 ust. 4 Prawa bankowego ma na celu ochronę środków zgromadzonych w banku, które ze względu na osoby deponentów i ich charakter wymagają szczególnej ochrony. Natomiast podstawienie ustawowe zachodzi wobec instytucji mającej szczególne obowiązki płatności deponentom gwarantowanym im i tylko im środków. Wypłaty z gwarancji niejako odbierają tym środkom charakter wkładów oszczędnościowych, lokat, czy rachunków bieżących jako nie wymagających tak, jak wobec pierwotnych wierzycieli szczególnej ochrony. Ale i taka argumentacja nie byłaby uzasadniona.

Przed wszystkim trzeba zwrócić uwagę na fakt, że wypłaty Funduszu nie mają charakteru wypłat bezzwrotnych. Wprost przeciwnie - z całej regulacji zawartej w ustawie o BFG wynika swoiste „samofinansowanie się” Funduszu. Środki uzyskiwane z podstawienia mają więc stricte charakter kompensacyjny. Ponadto, jak o tym była już mowa, tytuł gromadzonych na rachunku bankowym środków nie wiąże się z osobą, lecz z zobowiązaniem wynikającym z umowy rachunku bankowego. Zmiana po stronie wierzyciela (podmiotowa) nie zmienia więc zobowiązania i jego charakteru. Ponadto nie można względami celowościowymi zmieniać zasady obowiązującej w prawie cywilnym. Jak to wynika z art. 55¹ k.c. w skład przedsiębiorstwa wchodzi także dług ciążący na nim w chwili zbycia, zaś na mocy art. 526 k.c. nabywca przedsiębiorstwa jest odpowiedzialny solidarnie ze zbywcą za jego zobowiązania związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa (z wyjątkiem tam przewidzianym). Oczywiście przepisy te nie mają zastosowania w omawianym stanie faktycznym. Jednak zwrócenie na nie uwagi jest uzasadnione tym, że przyjęta w postępowaniu upadłościowym zasada nabycia pierwotnego przedsiębiorstwa nie może być tłumaczona rozszerzająco na niekorzyść wierzyciela jakim jest Fundusz gdy same przepisy dotyczące tego postępowania czynią w tej kwestii wyłom. Dlatego względy celowościowe nie mogą prowadzić do innej niż zaproponowanej wykładni.

W konkluzji na pierwsze pytanie odpowiadam następująco:

Wierzytelność deponenta, która przeszła na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy o BFG na Fundusz obciąża, na mocy art. 113 ust. 4 Prawa bankowego, również nabywcę banku, jeżeli jest zobowiązaniem z tytułu wkładów oszczędnościowych, lokat lub rachunków bieżących.

OPINIA DOTYCZĄCA DRUGIEGO PYTANIA (B).

1. Wymienione w pytaniu dowody wystawiane przez bank (bony lokacyjne, certyfikaty itp.) stanowią bankowe papiery wartościowe. Prawo ich emisji przez bank wynika z art. 38 i 39 Prawa bankowego. Regulacja tych papierów wartościowych jest niezwykle lakoniczna, stąd różnorodność nazewnictwa. Nie ma to jednak większego znaczenia prawnego albowiem reguły rządzące także tymi papierami wartościowymi określają przepisy art. 921⁶ - 921¹⁴ k.c.

Wymienione przepisy dopuszczają papiery wartościowe imienne i na okaziciela. Jedne i drugie są ściśle powiązane z istotą papieru wartościowego - silnego powiązania uprawnienia wynikającego z tego dokumentu z jego posiadaniem. Natomiast różnica między tymi dwoma rodzajami dokumentów wynika ze sposobu przeniesienia praw. Przeniesienie praw z imiennego papieru wartościowego następuje przez przelew połączony z wydaniem dokumentu, zaś z papieru wartościowego na okaziciela - przez wydanie tego dokumentu.

W świetle tego unormowania odnoszącego się również do bankowych papierów wartościowych trzeba moim zdaniem po pierwsze uznać, że wierzytelności zmaterializowane przez bank w bankowym papierze wartościowym są środkami objętymi systemem obowiązkowego gwarantowania środków pieniężnych w rozumieniu art. 22 ustawy o BFG. Po wtóre podmiotem stosunku gwarancji może być jedynie osoba, mająca imienny papier wartościowy. Wynika to z ustawowej definicji „środków gwarantowanych” według której są to środki, na które wystawiono „dowody imienne” (art. 2 pkt 2 ustawy o BFG). Tym samym wyłączone z tej gwarancji papiery wartościowe na okaziciela.

Przeciwko temu pogładowi nie możnaby wysunąć zarzutu, że Fundusz udziela gwarancji środkom pieniężnym zgromadzonym na rachunkach bankowych (art. 21 ustawy o BFG). Pojęcie „rachunek bankowy” z natury rzeczy musi być tłumaczony szeroko. Dlatego jest nim również konto depozytowe papierów wartościowych, o którym mowa w art. 11 ust. 1 pkt 10 Prawa bank.

2. Drugi człon pytania dotyczy możliwości zamiany papierów wartościowych na okaziciela na papiery wartościowe imienne - po zawieszeniu banku i złożeniu przez Prezesa NBP wniosku o ogłoszenie upadłości tego banku. Osobiście nie dostrzegam zakazu dokonania takiej czynności także w tym okresie. Zakazy i ograniczenia działania banku w podanym

okresie normuje art. 109 Pr. bank. i nie dotyczą one zamiany bankowego papieru wartościowego na okaziciela na papier wartościowy imienny. Nie wynika ta nawet pośrednio także z innych przepisów czy to Prawa bankowego, czy ustawy o BFG. „Uimiennienie” tych dokumentów nie narusza też żadnych zasad, na których oparta jest działalność Funduszu.

W konkluzji na drugie pytanie odpowiadam następująco:

Gwarancje BFG obejmują również środki zgromadzone w imiennych bankowych papierach wartościowych. Nie ma też przeszkód, by zamieniać papiery wartościowe wystawione na okaziciela na papiery wartościowe imienne także w okresie po zawieszeniu banku i złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości tego banku. Jedynie wewnętrzny akt bankowy na podstawie którego ustanowiono dany papier wartościowy, może przewidywać takie warunki tej zamiany, które są niewykonalne w tym okresie.

Dr Jan Brol
Radca Prawny

Dr Jan Mojak, UMCS, KUL

Dr Elżbieta Niezbecka, UMCS

OPINIA PRAWNA ODPOWIADAJĄCA NA PYTANIE

I

Czy z uwagi na treść art. 35 ustawy o BFG nabywca banku w trybie art. 113 ustawy Prawo bankowe zobowiązany jest - wobec treści art. 113 pkt 4 tejże ustawy - do zwrotu Funduszowi kwot wypłaconych deponentom z tytułu gwarantowania środków zgromadzonych na rachunku bankowym?

- I. Udzielenie jednoznacznej i rzetelnej odpowiedzi na pytanie o podstawy prawne i zakres ewentualnej odpowiedzialności nabywcy banku w trybie art. 113 Prawa bankowego wobec Bankowego Funduszu Gwarancyjnego w przedmiocie zwrotu Funduszowi kwot wypłaconych deponentom z tytułu gwarantowania środków zgromadzonych na rachunku bankowym wymaga przede wszystkim z jednej strony pogłębionej analizy art. 35 ustawy o BFG, zaś z drugiej strony - przepisu art. 113 Prawa bankowego.

Przepis art. 35 ustawy o BFG statuuje przypadek swoistej *cessionis legis* (wstąpienia w prawa zaspokojonego wierzyciela) - art. 518 § 1 pkt 4 kodeksu cywilnego. Zgodnie z tym uregulowaniem, na Bankowy Fundusz Gwarancyjny przechodzą z mocy samego prawa (*ipso iure, ex lege*) wierzytelności deponentów w stosunku do masy upadłości banku, w wysokości sum wypłaconych z tytułu gwarantowania środków pieniężnych.

Ratio legis art. 35 ustawy o BFG stanowi dążenie przez ustawodawcę do ochrony interesów BFG w sytuacji, gdy sypłaca deponentów upadłego banku w zakresie ustalonym w ustawie o BFG. Instytucja *cessio legis* zapewnia możliwie efektywną ochronę interesów BFG w świetle uregulowań prawnobligacyjnych polskiego kodeksu cywilnego.

Z kolei art. 113 Prawa bankowego reguluje tryb i skutki prawne zbycia upadłego banku innym bankom jako nabywcom. Szczególne znaczenie ma w tym kontekście przepis art. 113 ust. 4 Prawa bankowego, według którego nabycie banku następuje w stanie wolnym od wszelkich obciążeń, z wyjątkiem zobowiązań z tytułu wkładów oszczędnościowych, lokat i rachunków bieżących oraz służebności gruntowych. Sens uregulowania z art. 113 ust. 4 Prawa bankowego sprowadza się do obciążenia nabywcy upadłego banku odpowiedzialnością jedynie w minimalnym zakresie, określonym tym przepisem, z tym, że na uwagę zasługuje obciążenie nabywcy banku odpowiedzialnością ze „zobowiązań z tytułu wkładów oszczędnościowych, lokat i rachunków bieżących”.

II. Kluczem do rozstrzygnięcia analizowanego w tej części opinii dylematu jest określenie relacji między terminem „zobowiązania z tytułu wkładów oszczędnościowych, lokat i rachunków bieżących” - (art. 113 ust 4 Pr. bank.) a terminem „środki gwarantowane” - (art. 35 ust. 1 w zw. z art. 2 pkt 2 ustawy o BFG). Przepis art. 2 pkt 2 ustawy o BFG uznaje za „środki gwarantowane” - środki pieniężne zgromadzone w banku objętym ustawowym systemem gwarantowania środków pieniężnych, zgromadzonych na rachunkach bankowych przez tego samego deponenta, na które wystawiono dowody imienne, w walucie polskiej oraz w walutach obcych, bez względu na liczbę umów zawartych z tym bankiem - do wysokości określonej ustawą. Art. 22 ust. 1 ustawy o BFG stanowi dalej, że podmiotem gwarancji z tejże ustawy są Fundusz oraz deponent, zaś przedmiotem gwarancji jest „wierzytelność deponenta, w związku z którą z dniem spełnienia warunków gwarancji nabywa on w stosunku do Funduszu na warunkach określonych w ustawie, uprawnienie do świadczenia pieniężnego”.

Skoro ustawa o BFG nie reguluje *expressis verbis*, czy nabywca banku (art. 113 ust. 4 Pr. bankowego) zobowiązany jest do zwrotu Funduszowi kwot wypłaconych deponentom z tytułu gwarantowania środków zgromadzonych na rachunku bankowym, należy stwierdzić, że istotą instytucji statutowej w art. 35 ustawy o BFG, w związku z art. 518 § 1 pkt 4 kodeksu cywilnego jest wstąpienie przez BFG w prawa zaspokojonego wierzyciela, przy zachowaniu tożsamości (identyczności) spłaconej wierzytelności. Tym samym więc, jeżeli BFG wypłaca deponentowi pewne kwoty z tytułu gwarantowania środków pieniężnych, a środki te dotyczą „zobowiązań z tytułu wkładów oszczędnościowych, lokat i rachunków bieżących”, o których mowa w art. 113 ust. 4 Prawa bankowego, to BFG staje się z mocy samego prawa wierzycielem - w zakresie dokonanej spłaty w ramach tych samych (identycznych) zobowiązań. W takiej sytuacji następuje bowiem podział wierzytelności deponenta na dwie części: tę część, która pozostaje dalej w dyspozycji deponenta, oraz część spłaconą deponentowi przez BFG, którą uzyskuje z mocy samego prawa BFG. Obie części są jednak elementami tej samej wierzytelności, wynikającej ze zobowiązania, łączącego deponenta z upadłym bankiem. Częściowa zmiana wierzyciela w tym zobowiązaniu, będąca skutkiem wypłacenia deponentowi przez BFG gwarantowanych kwot nie zmienia w żadnej mierze charakteru, ani właściwości tego zobowiązania.

Odnosząc się więc do fundamentalnej kwestii, czy nabywca banku w trybie art. 113 Pr. bankowego zobowiązany jest do zwrotu Funduszowi kwot wypłaconych deponentowi z tytułu gwarantowania środków zgromadzonych na rachunkach bankowych, *należy na tak postawione pytanie udzielić odpowiedzi twierdzącej*, z tym zastrzeżeniem, że odpowiedzialność nabywcy banku wobec BFG ograniczona jest do tych spłaconych przez BFG części wierzytelności deponentów „z tytułu wkładów oszczędnościowych, lokat i rachunków bieżących”, które są objęte systemem gwarantowania środków pieniężnych, zgromadzonych na rachunkach bankowych z ustawy o BFG - gdyż tylko w takim zakresie BFG wstępuje w miejsce deponenta na skutek dokonanej spłaty w trybie art. 518 § 1 pkt 4 kodeksu cywilnego w związku z art. 35 ust. 1 ustawy o BFG.

II

Czy gwarancje BFG określone ustawą z dnia 14 grudnia 1994 r. (Dz.U. z 1995 r., Nr 4, poz. 18 z późniejszymi zmianami) obejmują zgromadzone w banku środki, na które wystawiono dowodu w postaci „bonów oszczędnościowych”, „bonów lokacyjnych”, „certyfikatów”, itp. dokumentów - jeżeli tak to czy gwarancje te dotyczą także środków, na które wystawiono w/wymienione dokumenty jako dowody na okaziciela, a następnie uimienniono je dopiero po zawieszeniu działalności banku i złożeniu przez Prezesa NBP wniosku o ogłoszenie upadłości tego banku?

I. Postawione pytanie w rzeczywistości wymaga rozstrzygnięcia trzech istotnych kwestii prawnych, a mianowicie:

- 1) określenia charakteru prawnego dowodów zdeponowania w banku środków pieniężnych, na które wystawiono dokumenty w postaci „bonów oszczędnościowych”, „bonów lokacyjnych”, „certyfikatów”, itp.,
- 2) dopuszczalności uimiennienia wymienionych wyżej dokumentów i skutków takiego zdarzenia,
- 3) skutków prawnych zawieszenia przez Prezesa NBP działalności banku i zgłoszenia wniosku o ogłoszenie jego upadłości w zakresie czynności prawnych dokonywanych, w okresie od chwili zawieszenia do chwili ogłoszenia upadłości.

Sformułowane wyżej zagadnienia mają złożony i kontrowersyjny charakter, a przepisy ustawy o BFG jednoznacznie ich nie rozstrzygają.

II. Określenie charakteru prawnego dowodów zdeponowanych w banku środków pieniężnych, na które wystawiono dokumenty w postaci „bonów oszczędnościowych”, „bonów lokacyjnych”, „certyfikatów”, itp., wymaga nawiązania do art. 18 Prawa bankowego, zgodnie z którym banki wystawiają dowody imienne i na okaziciela na włożone wkłady oszczędnościowe. Określenie pojęcia dowodów imiennych i dowodów na okaziciela zostało zawarte w naszej opinii z dnia 8.IX.1995 r. w jej części II dotyczącej interpretacji formuły prawnej: „środki gwarantowane (...), na które wystawiono dowody imienne (art. 2 ust. 2 ustawy o BFG).” Wywody zawarte w poprzedniej opinii i poczynione w niej ustalenia są w pełni aktualne, tym samym pominięta zostaje w niniejszej opinii kwestia określenia pojęcia dowodu imiennego i na okaziciela.

W gospodarce rynkowej praktyka bankowa wykształciła instytucję certyfikatu depozytowego jako szczególnego rodzaju dokumentu na okaziciela (wyjątkowo tylko dokumentu imiennego) emitowanego przez banki w celu pozyskania zasobów pieniądza. Certyfikaty mogą występować w różnej postaci i mogą mieć różny charakter prawny. W prawie polskim możliwy jest ich podział na dwie kategorie, a mianowicie mogą one mieć charakter albo papierów wartościowych albo mogą być tylko dowodem zawarcia umowy o wkład oszczędnościowy.

Należy jednak podkreślić, iż zgodnie z raczej dominującym w doktrynie poglądem w polskim prawie cywilnym obowiązuje zasada *numerus clausus* papierów wartościowych. Za papier wartościowy może więc być uznany tylko dokument emitowany na podstawie właściwych przepisów, a tym samym dokumenty nawet o tej samej nazwie mogą mieć różny charakter prawny. Stąd też o charakterze dokumentu należy rozstrzygać indywidualnie, biorąc przede wszystkim pod uwagę podstawę prawną emisji. Jeżeli podstawą wystawienia certyfikatu jest art. 38 Prawa bankowego, to ma on wówczas charakter papieru wartościowego. Papiery wartościowe nie są objęte zakresem przepisu art. 2 pkt 2 ustawy o BFG, nie są bowiem środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunkach bankowych także wówczas, gdy certyfikaty te są wprowadzone do obrotu w ramach mechanizmu publicznego obrotu papierami wartościowymi. Inaczej mówiąc emisja certyfikatów jako papierów wartościowych stanowi odrębną czynność bankową, nie pozostającą w związku z prowadzeniem rachunków bankowych. Certyfikat taki nie jest objęty gwarancjami wynikającymi z ustawy o BFG i to niezależnie od tego, czy ma charakter dokumentu na okaziciela czy też imiennego. Jeżeli jednak certyfikaty takie są zdeponowane na rachunku prowadzonym przez biuro maklerskie, to można jedynie rozważać kwestię gwarancji BFG wypłat z tego rachunku z tytułu środków pieniężnych na nim zgromadzonych, a nie z tytułu papierów wartościowych.

Odrębne natomiast zagadnienie stanowią certyfikaty depozytowe wystawiane przez banki jako dowód zawarcia umowy o wkład oszczędnościowy. Tego rodzaju certyfikaty nie mają charakteru papieru wartościowego, są jedynie dowodem zawarcia określonej umowy, a więc można stwierdzić, iż - w kategoriach prawa cywilnego - są one jedynie znakami legitymacyjnymi. Uprawnienia z tytułu zawartej umowy może wykonać jedynie osoba legitymująca się danym znakiem (certyfikatem). W polskiej praktyce bankowej certyfikaty stanowiące dowód zawarcia umowy o wkład oszczędnościowy występują pod różną nazwą, jako „bony oszczędnościowe”, „bony lokacyjne”, „certyfikaty”, „bony pieniężne”, itp. Sama nazwa nie ma większego znaczenia. Z zasady jednak tego rodzaju certyfikaty wydawane są jako dokumenty na okaziciela, stąd ich główną zaletą jest możliwość zachowania anonimowości przez deponenta. Nie ma jednak przeszkód prawnych do wydawania tego typu certyfikatów jako dokumentów imiennych. O tym, czy dany dokument ma charakter dokumentu imiennego, czy też dokumentu na okaziciela rozstrzyga jego treść, a przede wszystkim umowa stron lub regulamin wydany przez bank zawierający umowę rachunku bankowego. Prawo bankowe nie reguluje bliżej problematyki omawianych dokumentów, stąd też istotne elementy stosunku prawnego powstającego pomiędzy bankiem a deponentem w następstwie zawarcia umowy rachunku bankowego określa regulamin. Regulamin taki wiąże strony w granicach zakreszonych przez art. 385 i nast. k.c. W konkretnym więc wypadku należy indywidualnie ustalać, jaki charakter ma określony certyfikat - imienny czy na okaziciela. Dopiero po poczynieniu takich ustaleń można określać czy deponent posiadający dany certyfikat objęty jest systemem gwarancji wynikających z ustawy o BFG.

III. Kwestia dopuszczalności uimiennienia wymienionych wyżej dokumentów stanowiących dowód zawarcia umowy rachunku bankowego i skutków takiego zdarzenia powinna być rozstrzygana w oparciu o właściwe przepisy, które stanowią podstawę wydania danego dokumentu na okaziciela. W prawie cywilnym brak jest ogólnego zakazu nadawania dokumentowi na okaziciela cech dokumentu imiennego (i odwrotnie), co w praktyce oznacza dopuszczalność zmian charakteru dokumentu, w tym też uimiennienia dokumentów na okaziciela. Niedopuszczalność zmiany charakteru dokumentu może jednak wynikać z jego istoty lub umowy stron, której integralną część stanowi regulamin bankowy. Nie da się bowiem określić jednej, generalnej zasady dopuszczalności lub niedopuszczalności dokonywania zmian, zaś prawo bankowe w ogóle nie zajmuje się kwestią zmiany charakteru dowodu na złożone w banku wkłady. Problem ten musi być więc ustalany indywidualnie, w oparciu o całokształt okoliczności danej sprawy, w szczególności treść zawartej umowy, wystawionego dokumentu i przepisy obowiązujące w danym banku w tym zakresie.

Jeżeli umowa stron lub regulamin bankowy przewidują wydawanie dowodów zawarcia umowy rachunku bankowego jedynie w postaci dokumentu na okaziciela, to do uimiennienia takiego dokumentu konieczna byłaby uprzednia zmiana treści umowy, np. w postaci aneksu lub zmiana postanowień regulaminu. Zmiany takie mogą być dokonane w każdym czasie zgodnie z wolą stron umowy, ale zawsze zmianę charakteru dokumentu musi poprzedzać właściwa zmiana w treści stosunku prawnego łączącego strony (umowie rachunku bankowego).

Możliwe jest też inne rozwiązanie, a mianowicie umowa stron lub regulamin mogą przyznawać jednej tylko stronie (z reguły będzie to deponent) uprawnienie do żądania zmiany charakteru wystawionego dowodu, a więc wydania w zamian za dokument na okaziciela dokumentu imiennego. Wykonanie takiego uprawnienia może z zasady nastąpić w każdym czasie. Deponent składając jednostronne oświadczenie woli realizuje skutek w postaci zmiany charakteru dokumentu wystawionego jako dowód złożenia środków pieniężnych w banku.

Wskazane wyżej dwie sytuacje muszą być rozstrzygnięte odrębnie. Problem zmiany treści lub charakteru umowy po zawieszeniu działalności banku wymaga rozważenia w płaszczyźnie art. 109 Prawa bankowego, o czym będzie mowa w dalszej części niniejszej opinii. Natomiast wykonanie przez deponenta uprawnienia przyznanego mu w umowie lub regulaminie bankowym może nastąpić w każdym czasie i naszym zdaniem bank - także zawieszony - będzie miał obowiązek wydać mu stosowny dokument. Sam fakt zawieszenia działalności banku i złożenia wniosku o ogłoszenie jego upadłości nie ogranicza bowiem kontrahentów banku w możliwości wykonywania posiadanych uprawnień. Do ich realizacji wystarczy złożenie oświadczenia woli przez uprawnionego. Natomiast problem dopuszczalności złożenia takiego oświadczenia po dacie ogłoszenia upadłości musi być rozstrzygnięty na podstawie właściwych przepisów prawa upadłościowego, jednakże kwestia ta pozostaje poza zakresem postawionego pytania i tym samym w niniejszej opinii nie będzie rozważana.

Niemniej istotna - z punktu widzenia dokonywanych zmian w charakterze dokumentu - jest też kwestia sposobu uimiennienia dokumentu. Sposób ten powinien być ustalony przez strony w umowie albo regulaminie bankowym. Brak stosownych rozstrzygnięć w treści łączącego strony stosunku prawnego powoduje, że uimiennienie może być niedopuszczalne z przyczyn formalnych. Nie można bowiem uznać za uimiennienie samego faktu napisania na dokumencie na okaziciela imienia i nazwiska posiadacza dokumentu, nie prowadzi to do zmiany jego charakteru. Zmiana ta zawsze musi nastąpić w sposób ustalony przez strony, np. poprzez wydanie nowego dokumentu. Nie stanowi też indywidualizacji dokumentu zgłoszenie żądania zapłaty, np. posiadacz dokumentu przedstawia w banku dany dokument do wykupu. W tym momencie następuje indywidualizacja posiadacza dokumentu, ale charakter prawny samego dokumentu nie ulega zmianie. Tym samym dokumenty takie w dalszym ciągu nie są objęte gwarancjami BFG, nie stały się bowiem dowodami imiennymi.

- IV. Właściwa odpowiedź na postawione pytanie wymaga jeszcze określenia skutków prawnych zawieszenia przez Prezesa NBP działalności banku i zgłoszenia wniosku o ogłoszenie jego upadłości w zakresie czynności prawnych dokonywanych w okresie od chwili zawieszenia do chwili ogłoszenia upadłości. Stan zawieszenia przewidziany w przepisach prawa bankowego jest sytuacją przejściową, ale jednocześnie bardzo specyficzną. W tym okresie szczególnej ochronie powinny podlegać (i co do zasady podlegają) interesy wszystkich uczestników obrotu cywilnoprawnego - banku i jego kontrahentów.

Rozwiązanie problemów skutków prawnych czynności mających miejsce pomiędzy datą zawieszenia działalności banku i zgłoszenia wniosku o upadłość a datą ogłoszenia upadłości musi być oparte o przepisy obowiązującego prawa. Jedno można wszak stwierdzić niewątpliwie, przepisy ustawy o BFG problem ten pomijają milczeniem. Należy więc sięgnąć do przepisów prawa upadłościowego i Prawa bankowego.

Analizując właściwe przepisy można stwierdzić, że prawo upadłościowe wprowadza daleko idącą ochronę wierzycieli masy upadłości przed skutkami prawnymi czynności prawnych dokonywanych przez upadłego (art. 53 i nast. Prawa upadłościowego). W przypadku BFG jego roszczenia wobec zawieszonego banku w chwili dokonywania czynności pomiędzy upadłym a jego wierzycielem zwiększającej zakres odpowiedzialności Funduszu wobec deponentów jeszcze nie istnieją. Fundusz jako taki nie jest jeszcze wierzycielem upadłego. W tym konkretnym przypadku stanie się on wierzycielem dopiero w momencie zaspokojenia roszczeń wierzyciela masy upadłości. Trudno byłoby więc ochronę Funduszu opierać o przepisy prawa upadłościowego. Należy też wskazać, że w prawie polskim istnieje możliwość uznania bezskuteczności czynności prawnych dokonywanych przez dłużnika w celu pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli (art. 530 k.c.). Wydaje się jednak, że oparcie roszczeń BFG o przepisy prawa upadłościowego lub kodeksu cywilnego byłoby niekorzystne z jednego względu, a mianowicie rodziłoby konieczność występowania przez Fundusz na drogę sądową przeciwko stronom czynności prawnej, bankowi i deponentowi.

Z uwagi na liczbę deponentów, koszt postępowania sądowego znacznie obciążyłby działalność funduszu. Rozwiązanie takie - teoretycznie dopuszczalne - jest jednak niecelowe, z uwagi na jego uciążliwość.

Wskazane wyżej konstrukcje pozwalają na stwierdzenie, że w prawie polskim istnieje generalna zasada ochrony praw wierzycieli (aktualnych i przyszłych) przed niekorzystnymi dla nich skutkami prawnymi czynności dokonywanych przez dłużnika. Ochrona ta istnieje zarówno w stosunku do dłużnika upadłego jak i tylko niewypłacalnego. Rozstrzygnięcie postawionego problemu musi być więc dokonane przy uwzględnieniu powyższej zasady.

Skoro sytuacja prawna BFG nie może być rozstrzygnięta w oparciu o przepisy prawa upadłościowego i przepisy kodeksu cywilnego, to rozwiązania postawionego problemu należy szukać w przepisach Prawa bankowego, w szczególności w jego art. 109 regulującym zakres dopuszczalnych czynności prawnych dokonywanych przez bank w okresie zawieszenia. Przepis ten stanowi *lex specialis* w stosunku do przepisów prawa upadłościowego i dotyczy okresu pomiędzy zawieszeniem działalności banku a ogłoszeniem jego upadłości. Analizując ten przepis można stwierdzić, że:

- 1) możliwość dokonywania czynności prawnych przez bank zostaje - na skutek zawieszenia - w istotnym stopniu ograniczona. Ustawa nie precyzuje skutków prawnych wprowadzonego ograniczenia, należy jednak uznać, iż przepis ten ogranicza zakres zdolności do czynności prawnych banku jako osoby prawnej. Prowadzi to do wniosku, że czynności dokonywane z naruszeniem tego przepisu są z mocy prawa bezskuteczne. Trudno bowiem byłoby doszukać się w tekście prawa bankowego sankcji bezwzględnej nieważności oświadczenia woli złożonego przez bank. Zmiana sytuacji, w szczególności w razie podjęcia działalności przez zawieszony bank w pełnym zakresie, pozwala mu na potwierdzenie oświadczeń woli złożonych w okresie zawieszenia i nadanie przez to czynnościom prawnym dokonany w okresie zawieszenia pełnej skuteczności;
- 2) Prawo bankowe pozwala zawieszonemu bankowi jedynie na regulowanie zobowiązań z tytułu wkładów oszczędnościowych, lokat, rachunków bieżących i kredytu refinansowego. Regulacja ta dotyczy zobowiązań już istniejących, tym samym bank nie może zaciągać nowych zobowiązań. W świetle powyższego niedopuszczalne jest także kreowanie nowych zobowiązań w drodze tzw. Odnowienia (art. 507 k.c.) lub zmiana ich treści prowadząca do zmiany charakteru prawnego zobowiązania. Z zasady więc za niedopuszczalne należy uznać zawieranie z klientami umów mających na celu zmiany lub modyfikację zobowiązań, w tym też zmieniające rodzaj umowy poprzez wystawienie w miejsce dokumentu na okaziciela dokumentu imiennego;
- 3) osoby zawierające z bankami umowy z naruszeniem postanowień przepisu nie powinny korzystać z ochrony pozostają bowiem w złej wierze. Przepisy Prawa bankowego są przepisami powszechnie obowiązującymi, a fakt zawieszenia działalności banku zostaje podany do publicznej wiadomości. Nikt nie może się więc powołać na niezajomość

prawa w tym zakresie oraz faktu zawieszenia działalności banku. Można też twierdzić, że czynność dokonana przez bank i jego wierzyciela nosi cechy działania na szkodę Funduszu, gdyż jej celem jest obejście obowiązujących przepisów i zapewnienie wierzycielowi korzyści w postaci świadczeń z Funduszu, do których to świadczeń nie miał on prawa ani w momencie składania środków pieniężnych w banku ani w momencie zawieszenia działalności banku. Otwarta pozostaje więc kwestia uznania czynności prawnej stron za nieważną z mocy samego prawa na podstawie art. 58 k.c.

V. Z punktu widzenia odpowiedzialności gwarancyjnej BFG istotne znaczenie ma ponadto ustalenie, w jakim momencie następuje objęcie środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych systemem gwarancji przewidzianym w ustawie. Zgodnie z art. 23 ustawy o BFG środki pieniężne, na które wystawione dowody imienne zostają objęte obowiązkowym systemem gwarantowania w następującej dacie:

- 1) jeżeli znajdują się na rachunkach bankowych w dniu wejścia w życie ustawy, od dnia wejścia w życie ustawy,
- 2) środki wpłacone na rachunki po dacie wejścia w życie ustawy - w dniu wpłaty na rachunek bankowy.

Przyjęte w ustawie rozwiązanie pozwala na stwierdzenie, że objęcie systemem gwarancji środków pieniężnych następuje zawsze w określonej dacie. Niemniej ważny jest także i fakt, że gwarancjami tymi są objęte jedynie środki, na które wystawiono dowody imienne. Tym samym - z uwagi na to, że data wpłaty i data wydania dokumentu potwierdzającego wpłatę są identyczne - można sformułować wniosek, że systemem gwarantowania są objęte środki od daty wystawienia dokumentu imiennego. Zakaz z art. 109 Prawa bankowego, uniemożliwiający dokonywanie nowych czynności prawnych po dacie zawieszenia działalności banku prowadzi do wniosku, że gwarancjami BFG objęte są tylko te środki, na które w dacie zawieszenia działalności wystawione były dowody imienne lub też w tej dacie istniała możliwość zmiany charakteru dokumentu potwierdzającego złożenie środków pieniężnych, z dokumentu na okaziciela na dokument imienny na podstawie jednostronnego żądania deponenta. Inne czynności prawne dokonywane pomiędzy zawieszonym bankiem a jego wierzycielami jako bezskuteczne nie mogą mieć wpływu na powstanie odpowiedzialności Funduszu z tytułu gwarantowania środków złożonych w banku. Inaczej mówiąc, **z punktu widzenia oceny czy dane środki są objęte gwarancjami przewidzianymi w ustawie o BFG istotny jest stan rzeczy istniejący w dacie zawieszenia działalności banku. Według stanu z tej daty należy oceniać charakter wystawionego przez bank dokumentu (imienny czy na okaziciela) oraz możliwość zmiany charakteru takiego dokumentu po dacie zawieszenia (dopuszczalność uimiennienia dokumentu na okaziciela).**

VI. **Konkluzja:** Odpowiadając na drugie z postawionych pytań należy stwierdzić, że powstanie i zakres odpowiedzialności gwarancyjnej BFG z tytułu zgromadzonych w banku środków,

na które wystawiono dowody w postaci „bonów oszczędnościowych”, „bonów lokacyjnych”, „certyfikatów”, „ itp. dokumentów zależy przede wszystkim od charakteru samego dokumentu. Jeżeli dokument taki ma charakter papieru wartościowego (art. 38 Prawa bankowego) to nie jest on objęty gwarancjami przewidzianymi w ustawie o BFG. BFG odpowiada bowiem wyłącznie z tytułu środków zgromadzonych na rachunkach bankowych, na które wystawiono dowody imienne, przy czym sama nazwa dokumentu nie ma większego znaczenia. Istotny jest tylko jego charakter. Tym samym jeżeli wskazane wyżej dokumenty zostają wydane jako dokumenty imienne potwierdzające zawarcie umowy rachunku bankowego to odpowiedzialność gwarancyjna BFG z tych tytułów nie może być poddawana w wątpliwość. Nie da się też podważyć istnienia tej odpowiedzialności w przypadku, gdy zmiana charakteru dokumentu nastąpiła przed datą zawieszenia działalności banku, tj. przed tą datą bank w miejsce dokumentu na okaziciela wydał wierzycielowi (deponentowi) dokument imienny lub w inny ustalony z wierzycielem sposób uimiennił posiadany przez niego dokument na okaziciela.

Odrębnie natomiast należy ustalać skutki prawne uimiennienia wskazanych dowodów zawarcia umowy rachunku bankowego po dacie zawieszenia działalności banku i złożenia przez Prezesa NBP wniosku o ogłoszenie upadłości banku. W świetle art. 109 Prawa bankowego zawieszony bank może wykonywać czynności usługowe w bardzo ograniczonym zakresie. W zasadzie też po dacie zawieszenia nie ma zdolności kreowania nowych zobowiązań lub zmiany treści zobowiązań już istniejących. Za bezskuteczne należy więc uznać wszelkie próby uimiennienia dokumentów na okaziciela. Od tak sformułowanej reguły może mieć miejsce jeden wyjątek, a mianowicie w przypadku, gdy umowa stron lub regulamin bankowy mający zastosowanie do stosunku stron przyznaje deponentowi (wyjątkowo obu stronom stosunku cywilnoprawnego mającego swoje źródło w umowie rachunku bankowego) prawo do jednostronnego żądania zmiany charakteru umowy poprzez wydanie w miejsce dokumentu na okaziciela dokumentu imiennego (ewentualnie inny sposób uimiennienia dokumentu na okaziciela) potwierdzającego zawarcie umowy z bankiem (zdeponowanie w banku środków pieniężnych).

Należy jednak podkreślić, że uimiennienie dokumentu na okaziciela musi nastąpić w sposób zgodny w umową stron lub regulaminem bankowym. Sposób ten musi zostać ustalony przed datą zawieszenia działalności banku, albowiem po jej dacie - zgodnie z regułą wyrażoną w przepisie art. 109 Prawa bankowego - dokonywanie przez zawieszony bank czynności prawnych, jak też zmiana treści zobowiązań już istniejących jest niedopuszczalne i jako takie żadnych skutków prawnych wywołać nie może.

W tym stanie rzeczy każdy przypadek uimiennienia - po dacie zawieszenia działalności banku - dokumentu stanowiącego dowód na włożony w banku wkład musi być oceniany indywidualnie. Ustawa o BFG określa granice odpowiedzialności gwarancyjnej i jako *lex specialis* musi być interpretowana ściśle. Wyeliminować należy wszelkie próby obchodzenia jej postanowień lub rozszerzenia odpowiedzialności gwarancyjnej BFG poza zakres objęty przepisami ustawy.

Notatki

W a r s z a w a
